17

QUOD DEUS TER OPTIMUS MAXIMUS
AUSPICATO FIERI VELIT,

EXERCITATIO MEDICA

DE

HUMORIBUS,

Quam

SUB MODERAMINE

VIRI MAGNIFICI, NOBILISSIMI, EXCELLENTISSIMI,
EXPERIENTISSIMIQVE

DN. JACOBI ISRAEL.

MEDICINÆ DOCTORIS, EJUSDEMQUE
PROFESSORIS ORDINARII, ACADEMIÆ p. t. PRO-
RECTORIS MAGNIFICI, ET FACVLTATIS DECANI
SPECTATISSIMI, FAUTORIS ATQUE PRÆCEPTORIS
OMNI OBSERVANTIÆ CULTU
DEVENERANDI;

Publicæ diſquiſitioni ſubjicit

FRIDERICUS Süßkind VAYHINGA-
WÜRTEMBERGICUS,

IN COLLEGIO MEDICORUM

Horis conſuetis

Die IV. *Decembris*

HEIDELBERGÆ,

Typis ÆGIDII WALTERI, *Academiæ Typographi.*
ANNO M. DC. LVIII.

VIRIS

Reverendo admodùm atq́ʒ Eruditiſſimo

DN. M. JOANNI JACOBO GASTPARO, Eccleſiæ Nusdorffenſis in Ducatu Würtembergico Antiſtiti, Cognato meo ætatem colendo,

ET

Spectatiſſimo, Experientiſſimoq́ʒ

DN. JOANNI MELIORI Süßkind/ Vayhingenſium Senatori ac Pharmacopæo, Parenti meo omni filialis obſequii cultu æternum proſequendo

Haſce ingenii primitias Academicas

Dico, Conſecro,

FRID. Süßkind.

HUMORUM *magnum eſſe ad vitam cùm omnium tùm hominis inprimis uſum, multis argumentis evidens omnino eſt. Id enim emnequo augentur partes ſolidæ, quo oſſa in eam, quam videmus, molem excreſcant, quid aliud quàm humorem fuiſſe dicemus? Ut non malè ſcripſerit* Lemnius *eos nunquam homini dum ſupereſt ac ſpirat deeſſe poſſe, abſque ſummo valetudinis detrimento. Quum autem Medicinæ ea præcipua eſſe debeat cura, indagare naturam rerum, quæ ad ſanitatem ac corporis incolumitatem aliquid faciunt, deſtinavi de humoribus in præſens agere.*

THESIS I.

HUMOR Græcis ὑγρὸν, non uno eodemque ſenſu ſemper accipitur. Phyſicis enim Humor eſt illa aëris & aquæ patibilis qualitas, alienâ ſuperficie non ſua terminabilis, cujus dominatu liquida & mollia omnia facilè cedunt tangenti. Medici verò in generaliori ſignificatu tribuunt id nominis corpori ſeu ſubſtantiæ profluenti & liquidæ. Quâ ſignificatione omnes in humano corpore ſucci & liquores, omniaque liquida (exceptis partibus ſolidis & ſpirituoſis) in vaſis & cavitatibus contenta, humores vocari poterunt, ſive ſint utiles, & vel in primâ, ſecundâ, tertiâve

concoctione geniti, ut chylus, bilis flava veſiculæ fellis, lac, ſemen, ſanguis maternus, ſaliva, ſerum ſanguinis; ſive inutiles, ut feces, urina, ſudor, lachrymæ, &c. Avicenna ſpecialius definit, corpus ſcilicet fluidum, in quod alimentum primò vertitur.

II.

Propriiſſimè autem & *primariò* humoris nomen competit quatuor tantùm illis ſuccis alendo corpori deſtinatis, qui ſub formâ ſanguinis continentur, & ex quibus maſſa ſanguinea componitur, unde excluduntur chylus, lac, ſemen; &c. *Secundariò* verò ſecundariis, qui in nutritione partium, appoſitione & agglutinatione perpendendi; *deniq;* humoribus excrementitiis tam naturalibus, quàm præternaturalibus.

III.

Quæ cùm ita ſint, definitur nobis Humor ſecundùm pleroſque Medicos corpus liquidum, in quod chylus vi hepatis ſecundum veteres, vi verò cordis, ſecundum recentiores ad nutriendum corpus convertitur.

IV.

Ante omnia autem hic ſeſe offert quæſtio, *An nimirum humores ſint partes corporis?* ea enim videtur fuiſſe ſententia *Hippocratis, 6. Epid. comm. 7.* quando corpus humanum diviſit in ἴσχοντα, ἰσχόμενα καὶ ὁρμῶντα, id eſt, continentia, contenta & impetum facientia, ſeu ut alii vocari volunt, στερεὰ, ὑγρὰ καὶ πνευματώδη, ſolida, humida & ſpirituoſa, ubi ſub nomine contentorum humores complectitur. Ad quod reſpondetur, diſtinguendo nomen partis, quod non uno modo ſemper ſumitur; quod ſi enim conſideretur generalius pro eo omni, quod naturaliter in corpore continetur, & ad corporis animati conſtitutionem ac conſervationem neceſſariò requiritur, ſecundum Hippocratem, ac totum complet, humor partis nomine rectè cenſebitur.

tur. Quicquid enim à toto demere non licet ſine totius diſſolutione ac interitu, meritò id pars dicetur totius. Si verò ſtrictius ſumatur, prout propriam à ſe habet circumſcriptionem, figuram, certumque incrementi modum, totique cohæret, ſicut partes ſolidæ, quæ propriè appellantur partes ab Anatomicis, humores verò nuſquam hæreant conjuncti, ſed fluxi vaſi quaſi concluſi deerrent, tunc humor partis nomen non merebitur.

V.

Diviſionem Humoris quod attinet, dividitur is ab aliis ex *Galeno lib. de nat. hominis* in generantem & genitum. *Generantem* vocant, ex quo omnium ſolidarum partium ſubſtantia eſt, atque adeo tota humani corporis compago conſtituitur, qualis eſt ſemen & ſanguis maternus, quæ duo proxima generationis noſtræ ſunt principia. *Geniti* verò *humoris* nomine intelligunt eum, qui eſt in maſſa ſanguinea, & in venis & arteriis continetur.

VI.

Verùm miſſâ hâc diviſione, iſta nobis potius arridet, quâ humor à pleriſque in *naturalem* & *præternaturalem* diſpertitur.

VII.

Naturalis eſt vel *alimentarius*, vel *excrementitius*: *Alimentarius* rurſus dividitur in *primum* & *ſecundum*.

VIII.

Primus dicitur ſanguis, qui in vaſis ſuis continetur, & quatuor illos humores adhuc ſub ſe complectitur. Secundùm *Avicennam* ſanguis inter humores eſt præſtantiſſimus, quia in eo conſiſtit vita (uti etiam in ſacris noſtris legimus, *Levit. cap. 17. verſu 11. & 14.*) eſt fons vitæ, primum vivens & ultimum moriens, in quo tanquam in fonte, calor primò & præcipuè

abundat, vigetque, & à quo reliquæ omnes totius corporis partes calore influente foventur, vitamque obtinent. Calor quippe comitatus ſanguinem, totum corpus irrigat, fovet & conſervat. Propterea ſanguis ubique in toto corpore reperitur; nec uſpiam id acu pungere vel minimum ſcalpere queas, quin ſanguis ocyus profluat: tanquam abſque eo naturæ theſauro ſi foret, nec calor partibus, nec vita ſupereſſet, atteſtante Clariſſimo Harveo *lib. de generat. animal.*

IX.

Definitur *ſanguis* humor calidus & humidus, dulcis ſapore, colore rubicundus, in epate (ſecundum veteres) ex partibus chyli temperatioribus confectus.

X.

Dicitur *Hippocrati calidus & humidus*, quia conſervat vitam animalis, quæ in humido tanquam materiali, & calido tanquam formali principio conſiſtit. *Dulcis* præterea eſt, quia à calore moderato genitus, & ex optimâ & temperatiſſimâ parte chyli, etiam ob ſpirituum copiam, ſine quibus nil eſt in corpore calidum. *Colorem rubeum* ab epate participat, cujus parenchyma eſt rubicundum.

XI.

Eſt verò *ſanguinis Vox homonyma*, & duobus intelligitur modis, *primo* pro omni in venis concluſo ſucco, alendoque corpori deſtinato, (in quo pituita ſcilicet, utraque bilis, & tenues ſeroſique liquores continentur) quâ ratione ſanguis non eſt homogeneus, ſed tota maſſa ex differentibus humoribus conflata. *Secundo* modo accipitur ſanguis propriè pro quartâ maſſæ ſanguineæ ſubſtantiâ, è directo reliquis humoribus oppoſitâ, & è cujus exuberantiâ tota maſſa ſuum nomen ſortita eſt. Hoc ſignificatu ſanguis alimentum corpori non præbet, ſed prout cæteros humores habet permixtos.

XII.

XII.

Quum enim magna ſit partium humani corporis diverſitas, quarum calidior alia, frigidior alia, rurſus alia mollior, ſeu durior, veroſimile eſt, utut non omnes partes ex eadem ſimilique ſubſtantiâ naſcantur, ita nec eâdem nutriri, ſuſtentarique poſſe. Seminis enim materiam è quâ generamur, non eſſe unius naturæ, ſed varias in eâ partes conſiſtere, adhiberique ejus portionem craſſiorem ſolidis, humidam mollioribus, calidam calidioribus palam eſt, ut & chyli, ex quo fit ſanguis, omnes partes non ſunt unius eſſentiæ, ſed aliæ magis temperatæ, humidiores aliæ, ſicciores, craſſiores, tenuiores, idque cùm ob aſſumptorum varietatem, tum ob diverſitatem alterationis diverſarum ejus partium factæ in ventriculo.

XIII.

Obvenit autem circa hæc quæſtio illa, de qua inter Philoſophos & Medicos videtur fuiſſe controverſia, *Utrum nimirum corpus noſtrum ſolùm ſanguine nutriatur, an verò humoribus quatuor in maſſa contentis?* Ariſtoteles enim *2. de hiſtor. animal.* ſolum ſanguinem contineri in venis, illumque ſolum nutrire ſcribit. Cui ſententiæ adſtipulatur Fernelius & Averrhoes quoque, qui puro ſanguine ali partes, reliquos verò liquores excrementa ſolùm eſſe opinatus eſt. Medici vero antiqui cum *Hippocrate & Galeno* quatuor humores ſimul fieri à jecore, iiſque conſervari corpus contendunt.

XIV.

Verùm hæc quæ in ſpeciem diſſentire videntur, conveniunt, ſi attendatur duplex illa acceptio ſanguinis. *Ariſtoteles* enim quando corpora ſanguine prædita ſolo ſanguine ali dixit, procul dubio id de priori acceptione intellexit, prout reliquos in ſe humores continet, nemo enim ſanior diverſas naturæ partes ſanguini ineſſe negaverit, cùm diverſis partibus corporis

ris diverſum debeatur alimentum. Idem de reliquis ſentiendum. *Galenus* verò *lib. 2. de element.* expreſsè ſtatuit, conſtare & nutriri hominem non ſolo ſanguine, ſed & quatuor humoribus, quod & *Hippocrates* aſſerit *1. de natur. human. 18.*

XV.

Continentur humores certâ quidem proportione in venis & arteriis, verùm inæquali. In conſtitutione mediocri & temperatâ quantitas ſanguinis major eſt omnium aliorum humorum quantitate, quia ejus cauſa efficiens eſt calor temperatus, temperiei humanæ naturæ maximè conveniens. Sanguis enim à natura primò intentus, quoniam eo plurimùm eget pro alimento & inſtauratione balſami naturalis, & quantum fieri poteſt generare illum & conſervare ſtudet, quâ de causâ venas & arterias per univerſum corpus tranſeuntes, ad cuſtodiendum ſanguinem & ad membra diſtribuendum, conſtruxit.

XVI.

Sequitur hunc in quantitate Pituita, quæ & ipſa inſignis, facilè in ſanguinem convertibilis, pluribus itidem partibus alendis neceſſaria, minor ſanguis, major bilis & melancholiæ quantitate. Tertium locum ſibi vendicat ſuccus ater ſeu melancholicus, & tandem Bilis omnium pauciſſima, minor quantitate ſanguinis, pituitæ & bilis atræ.

XVII.

Quæ omnia intelligere operæ pretium eſt in corporibus naturaliter benè diſpoſitis, quæ enim à ſanitate deflexerunt, ea talem proportionem haut ſervant.

XIIX.

Habent præterea quatuor humores magnam convenientiam cum quatuor elementis, ætatibus & quatuor temporibus anni.

XIX

Elementis quidem comparantur juxta elementarium qualitatum combinationes, ita ut ſanguis ſuccorum optimus, calore & humore præditus correſpondeat aëri, unde Verſus ille vulgaris,

Humidus eſt ſanguis, calet, eſt vis aëris illi.

Phlegma ſeu pituita verò convenit cum aquâ, quæ à Phyſicis habetur pro frigidâ & humidâ. Bilis ſeu ſanguis bilioſus proximè accedit igni, calida & ſicca imbuto qualitate, qui tametſi aſpectu tactuque adparet humidus, poteſtate tamen & effectu calidus eſt, urentiſque naturæ. Melancholia ſiccior, denſiorque pars ſanguinis ac fæculenta eluvies aſſimilatur terræ, quæ frigiditatem cum ſiccitate junctam habet.

XX.

Quod ad ætates, ſanguinis æquiparatio fit ad adoleſcentiam florentemque ætatem, quæ ferè ſanguineo rubentique colore eſt perfuſa, (quamvis aliis etiam naturis non deſit,) quæ ætas eſt temperatiſſima, humanæque naturæ maximè convenientem obtinet temperiem, ut ſanguis reliquorum humorum temperatiſſimus. Bilis reſpondet ætati virili quæ calida eſt & ſicca. Pituita & Melancholia ſenectuti, quæ ob humidi radicalis conſumptionem & caloris defectum cenſetur frigida & ſicca, frigida verò & humida eſt ab aſcititiâ membrorum temperie, ubi magna, ob caloris nativi debilitatem, excrementorum cumulatur copia, quod teſtatur Galen. *l. 2. de temper. cap. 2.* ſenes excrementis humidos, propriâ ſubſtantiâ eſſe ſiccos, quâ ratione pituita illi convenit ætati.

XXI.

Reſpectu quatuor temporum anni, ſanguis eam conditionem ac vim ſortitus eſt, ut vere vigeat. Pituita hyeme

capit incrementum, Bilis æſtati affinis, Melancholia autumno augeſcit.

XXII.

Verùm quum contrariorum effectuum contrariæ ſint cauſæ, & bilis contrarietur pituitæ, ſanguis melancholiæ & viciſſim, dubitari hic poteſt, *An idem numero calor quatuor humores ſimul efficiat?* Videri enim cuipiam poſſit, non eſſe veritati conſonum, ut, ſi ſanguis ex temperato naſcatur calore, ſecundùm authores, reliqui humores ab excedente, unius caloris beneficio id peragatur, ſic enim calidiori præditus conſtitutione ſemper bilem gigneret, vel quia in unoquoque homine ſimplex ſit & uniuſmodi calor, unicus ſaltem per conſequens producatur humor, quod utrumque falſum eſt.

XXIII.

Ubi notandum, differentiam hanc humorum non unius caloris vi, vel ſolis qualitatibus, ſed alimentis aſſumptis, tanquam materiæ propriæ unicuique humori familiari acceptam eſſe ferendam, ſiquidem ex iis in nobis quolibet anni tempore, ætatibus, generibus vitæ, cœli conſtitutionibus, humores gignuntur. Quemadmodum enim chylus, licet ſimplex uniuſque cui videatur ſubſiſtentiæ, revera tamen diverſas in ſe continet partes, uti ſupra dictum: Ita credibile eſt, calorem jecinoris ex ſententiâ veterum in tàm varium & diverſum chylum agentem, eique æquali virtute & conatu incumbentem, diverſos ſimul humores procreare, cùm ab efficiente causâ ſimplici plura produci poſſint diverſa, ob materiei diſſimilitudinem.

XXIV.

Secundus ſeu ſecundarius humor primum illum in maſſâ ſub triplici contentum ſpecie immediatè conſequitur. Ejus nomine quatuor veniunt humores, qui ſingulis partibus propriè

priè deſtinati ſunt nutritionis & conſervationis gratia, quatenus nimirum præparant, perque gradus alterant alimentum. Ut enim perfecta fiat nutritio, neceſſum eſt ſingulas partes ſanguinem alterare & aſſimilare, præcedente aſſimilationem appoſitione & agglutinatione.

XXV.

Nam primò ubi ſanguis in venis & arteriis ſummum perfectionis gradum adeptus eſt, & è venis & arteriis amplioribus in anguſtiores & minimas illas dictas capillares venas & arterias pervenit, levem aliquam ſuſcipit mutationem à facultate partium circumſtantium, à ſanguine tamen non multum eſt diverſus, qui proprio nomine carens, à nonnullis *ſanguineus humor ſeu oleaginoſus* vocatur.

XXVI.

Poſtquam hic humor è cæcis exilium venarum & arteriarum oſculis ſeu foraminibus excidit, roris inſtar in ſubſtantiam partis diſpergitur, & ſingulis membrorum partibus apponitur, fitque tum vera humoris appoſitio, qui *ros ſeu roridus humor* adpellari conſuevit.

XXVII.

Ubi poſtea partibus appoſitus eſt, ulteriori partium calore & coctione lentorem quendam acquirit & concreſcit, ita craſſior redditus, parumque congelatus agglutinatur partibus & annectitur, nondum tamen perfectam attigit ſubſtantiam partis, vocatur hic humor *Gluten.*

XXIIX.

Quartus dicitur *Cambium*, quando videlicet magis adhuc coquitur, & ita in univerſam partis ſubſtantiam tranſit, ut uſquequaque eidem perfectè aſſimiletur, ejuſque naturam referat. Sed dicti hi humores ſpecie non differunt, ſed ſecundùm magis & minus.

XXIX

Sequitur *Humor naturalis excrementitius*, qui *eſt vel quantitate ſolâ excrementitius, vel qualitate.*

XXX.

Quantitate ſolâ, ut eſt ſecundùm *Galen. 3. de cauſſ. ſympt*· ſemen & ſanguis maternus. Verùm cum hæc duo peculiarem requirant tractationem, agere de iis ſuperſedemus, aliique loco ac tempori reſervamus.

XXXI.

Qualitate excrementitius eſt vel *utilis* vel *inutilis*. *Vtilis* eſt fel, limus, ſerum, tria chymoſeos ſeu ſanguificationis excrementa, quæ à naturâ ad certa relegantur membra, ut ſanguis eo purior pro alendo corpore relinquatur.

XXXII.

Fel ſeu bilis flava in veſiculâ jecori appensâ propriè ſedem habet, quæ per meatum choledochum ad finem inteſtini duodeni mittitur, ut ſuâ acrimoniâ facultatem expultricem ſtimulet ad expellendas feces, ſuoque colore tingendas, ne diutius, quàm opus eſt, ibi morentur, abſtergendam inſuper lentam pituitam, interioribus inteſtinorum membranis adhærentem.

XXXIII.

Limus ſeu Melancholia colore dicitur nigra, ex craſsâ & terreſtri portione chyli facta, lutulenta ſanguinis & feculenta eluvies, in liene à veteribus reſidere fertur, ut eâ nutriatur, & coctionem juvet, quia acerba & acida cum ſit, ventrem contrahat ad amplectendos & retinendos cibos, *Galen. 5. de uſu part.* inutile verò per inteſtina aliaſque vias expellatur.

XXXIV.

Serum à primâ concoctione generationis ſuæ aliquod capit principium, licet in tertiâ demum ſeparetur, ſanguinis vehiculum ab Hippocrate vocatur, cuivis humorum permiſtum,

ſtum, quo defertur ſanguis ad anguſtos meatus nutritionis cauſa, officio ſuo ubi defunctum in deducendo ſanguine, prolectatur à jecore & venis in renes, à quibus per ureteres in veſicam delabitur, ſenſim ibi colligitur, & tanquam ignavum futurum venis onus per urinam excernitur, quæ inde ſuam habet denominationem, varieque coloratur pro ratione admixti ſeri; à ſanguine enim prodit ſerum coloris rubri, à pituitâ albi; à cholerâ rubri, à melancholiâ ſubfuſci, docente *Galeno 4. de tuend. ſanit. cap. 4.*

XXXV.

Inutilis eſt ſtercus, urina, ſudor, triplicis coctionis recrementa.

XXXVI.

In primâ concoctione *ſtercus ſeu feces alvi* in ventriculo antea cum chylo confuſæ & bilæ tinctæ ſecernuntur. In ſecundâ excluditur *Urina*, ſeroſum illud ſanguinis excrementum, cum portione bilis excrementitiæ, unde in homine ſano urina citrino ferè ſemper colore fulget. In tertiâ *Sudor* naturalis, qui per cutem evaporat, & reſiduum quid eſt ſeroſi humoris illuc evecti.

XXXVII.

Obiter hic ratio reddi poteſt, *Quare hyeme minimùm ſudemus, plurimùm mejamus?* hyeme enim calor internus eſt concentratus, ita ut externus non facilè ſudorem poſſit elicere, niſi vehementi aliquâ id fiat commotione, quare materia ſudoris reſolvitur intra corpus, & cum urinâ ejicitur. Contraria verò eſt ratio, *Cur æſtate plurimùm ſudemus, minimùm mingamus?* quoniam externus calor ſolis levi negocio corpus noſtrum reſolvere, internum evocare, atque ita poros cutis aperire valet, ut non ſit mirum multùm exhalare ſudoris, quod urinæ tum decedit

XXXIIX.

Antequam autem ſciamus, quis *humor* ſit *præter natu-*

ram, prius cognoſcendus eſt humor ſecundum naturam, cùm uno contrariorum cognito alterius natura dilucidior adpareat. Eſt verò ſecundum naturam, dum tria hæc habet requiſita, videlicet 1. ſubſtantiam, id eſt conſiſtentiam, 2. quantitatem i. e proportionem, 3. qualitatem, i. e. odorem & ſaporem, ab his ſi degenerat, erit contra naturam.

XXXIX.

Ut enim humores naturales quatuor maſſæ ſanguineæ ſunt portiones, & *bilis ſeu ſanguis bilioſus* quarta maſſæ pars calidior & ſiccior, ex tenuiore & calidiore parte chyli genita, *pituita* ſanguinis portio crudior, frigidior & humidior, *melancholia* frigidior & ſiccior, ex maximè terreſtri chyli parte generata: Ita ſi dicti hi humores non ſervent juſtam proportionem, ſubſtantiam, qualitatem, & à naturali conſtitutione recedant, *præternaturales* vocantur *humores*, qui peccant vel vitio qualitatis, vel quantitatis, vel conſiſtentiæ, unde pro varietate cauſarum variæ ipſorum oriuntur ſpecies & differentiæ.

XL.

Pituitæ præternaturalis tres recenſentur *ſpecies*: Acida, ſalſa & vitrea.

XLI.

Acida pituita naturali multo frigidior & crudior, à ſapore quem exſpuentibus exhibet, nomen habet, ob caloris inopiam producta, quòd præter primam in ventriculo confectionem vix aliam in epate & venis alterationem acceperit.

XLII.

Salſa calida & ſicca ſit à putredine pituitæ dulcis, vel admiſtione ſalſæ ſeroſæque humiditatis, teſte *Galeno 2. de differ. febb. c. 6.* reſpectu aliarum ſpecierum nocentior habetur.

XLIII.

Vitrea omnium frigidiſſima, quia ægerrimè concoqui poteſt,

poteſt, viſcida & craſſa, vi caloris genita, vitro liquefacto in colore, viſcoſitate & pondere ſimile, magnâ ex parte caput, ventriculum atque inteſtina obſidet, quibus acerrimos infert cruciatus. In inteſtinis enim ſæviſſimos dolores Colicos & Iliacos excitare poteſt. Hæc cùm aliquando ad lapidis vel gypſi duritiem concreſcat, & in articulis digitorum deprehendatur, dicitur *Gypſea*.

XLIV.

Bilis citra naturæ legem in corpore noſtro genita *quadruplex* eſt: Vitellina, porracea; æruginoſa, & Iſatodes.

XLV.

Vitellina medicis vitellis ovorum ſimilis dicta, quorum conſiſtentiam & colorem æmulatur, generatur in venis & in jecinore ab aduſtâ bile flavâ, vi caloris præternaturalis, tenuem ejus ſubſtantiam diſſipante & incraſſante, unde craſſiorem ſibi adſciſcit conſiſtentiam.

XLVI.

Porracea à porri virore nuncupata, fit ex cibis calidis præcipuè, eduliisque vitioſis in ventriculo corruptis, quando nimirum à naturâ nec domari, nec in ſuccum ſalubrem elaborari queunt, à ſanis per alvum quandoque excernitur. Interdum tamen hæc bilis etiam ex graviſſimis morbis in venis producitur, ex luteâ caloris extranei incendio deuſtâ.

XLVII.

Æruginoſa ab æruginis ſimilitudine vocata, naſcitur interdum in ventriculo ex corruptis eſculentis, quando calor eſt intenſior, interdum etiam in venis, ex croceâ nimium aduſtâ bile.

XLVIII.

Huic ſuccedit *Glaſtea*, quæ à colore herbæ Iſatidis, quâ fullones inficiunt pannos *Iſatodes* appellatur, oritur ex æruginoſa magis adhuc exuſtâ in venis, aliquando & in ventriculo,

quæ

quæ ſi longiori uſtione ad cæruleum vergat colorem atræ bili quàm proximè accedit.

XLIX.

Atra bilis ſeu Melancholia nonnaturalis alia eſt *ex bile vitellina*, quæ uſtione vel putreſcentiâ primùm in porraceam, deinde æruginoſam, glaſteam & tandem in atram convertitur bilem, reliquorum peſſima, acris, terram aceti inſtar fermentans, tantò pejor deprehenditur, quantò bilis flava atrâ eſt acrior.

L.

Alia *à ſucco melancholico* trahit originem, quæ ab illo differt tanquam fæx uſta à non uſtâ, acris & ipſa, mordax, in cinerem quaſi abit.

Tibi Æterne Deus, qui me lactis in morem fudiſti, & caſei ritu coagulaſti: qui me argillæ modo feciſti: qui me tuis manibus elaboraſti, ac ſimul undiq; feciſti, cute & carne induiſti, oſſibus ac nervis compegiſti: benigno vitæ ſucco dotaſti, idemq; mihi tuâ curâ ſervas Spiritum, ſit Laus in ſeculorum ſecula.

Præſtantiſſimo ac Literatiſſimo DN. SÜSKINDT
Medicinæ Studioſo diligentiſſimo.

HActenus eximio diſcis SÜSKINDE labore
Phillyrias artes, & quæ medicamina CELSVS
Edocuit, Veterum quicquid Doctiſſimus HERMES,
Aut quicquid celebri reperit PARACELSVS in arte.
Nunc etiam doctæ tentas luctamina pugnæ
Humorumque ortus incertos quæris & uſus.
Fallor an hæc medicam ſpondent certamina laurum
Et capiti decus inde tuo? ſic dulcia Patri
Gaudia! ſic magnam feret hæc induſtria laudem.

Feſtinâ manu ſcribebat
ERICUS MAURITII J. U. L.